

I A C O B I
C V I A G I I
I C. T O L O S A T I S
OPERA
AD PARISIENSEM FABROTIANAM EDITIONEM
DILIGENTISSIME EXACTA
IN TOMOS XL. DISTRIBUTA
AVCTIORA ATQVE EMENDATORA.

P A R S P R I O R

T O M V S P R I M V S

V E N E T I I S C I D I C I C L V I I I

Excudebat GASPAR STORTI.

SUPERIORVM PERMISSV, AC PRIVILEGIO
EXCELLENTISSL. VENETI SENATVS.

CAROLO EMANUELI
INVICTISSIMO SARDINIÆ REGI
SABAUDIÆ DUCI &c. &c. &c.

GASPAR STORTI TYPOGRAPHUS

I quod est litterarium opus, quod typographus Regi afferre sine verecundia possit, ejusque majestati ac patrocinio subjecere, illud vel maxime est, quod leges con-
* 3 tinet,

 E Notis Jacobi Cujacii divini atque humani juris scientia celeberrimi non immerito dici potest, quod apud Suidam auctor incertus de Hippocratis Aphorismis, *aspersionsis impeditas curitur*. Omnia nempe consummatissima sunt, & diuinum nescio quid spirantia. Hoc omnes intelligunt qui in scriptis ejus insequeruntur: iidemque seculi sui Jurisconsultorum principem Cujacium agnoscunt. Idque jure meritoque: Nam quis ad summam Cujacii pervenit? Fuere tamen qui vitio malignitatis humanae in magno opere Paratitorum in Codicem, & in Notis posterioribus in Institutiones duo culparent, praeclaram sermonis genus, & quod capita legum adferre supercederit. Quod de brevitate conquerantur, quanquam in Cujacio virtutis locum obtinere poterat, non plane diffitor, compendiosa oratione lucem eripi, & quasi noctem quandam rebus offundi. Nec enim quidquam habet, quo ex abdita Jurisprudentia penitus promptum non sit: in tantum ut circumcisa illa expositio oculatissimos etiam possit fallere. Itaque Paratitora enarrare pridem etepimus initium a libro quarto ducentes, inde tentaturi an scribendi hoc genus Juris studiosis acceptum esset. Quod cum non displicere contiperisset, ceteris quoque non modicam lucent attuli. Sed & his Notis que nos aspersimus evidenter eis praestabunt intellectum. Quibus omnibus non nihil, ut equidem spero, ad admirationem principis Jurisconsultorum contulimus.

Quæ autem legum capita idem Cujacius in Notis, qua prioribus, qua posterioribus adserre insuper habuit, ea ego ad oram libri, ut plerumque adsolet, intra me futura notaveram: nec enim opere premium facturum me putabam, si ea quæ studio & ex more suo prudentissimus vir omiserat, quæque ego sollicitius forte conquisiueram, præter ipsius mentem edenda in vulgus curarem. Quin etiam verebar propter quorundam morositatem, ne dum tenuissima quæque consuctor frivoli operis argueret. Sed tandem precebus amicorum evictus passus sum ea vulgari, jurisque publici fieri. Quid enim, inquiunt, id quod publice imprimis utile est, id tu privatim tibi seponas? aut quæ malum ratio est, ut quod omnium cedit commodo, illud ingloria flagellet arca? Exeunt igitur ac publicantur tam amicorum consilio, quam obsequio meo non sine fructu studiosorum haec in Cujacium curia, quæ pro ejusdem Notis, absolutissime quidem sed tamen stridim conscriptis, adprime intelligendis multum conducere videbantur.

Alii invidere namque quod dispendio-

Tibi haud sit ullo, agrestis & duri reor.

Ceterum monendus es, LECTOR, secutum me heic editionem Lugdunensem, quæ prodiit anno M. D. XCV. a qua tamen, ut & a Cujaciana, recessum est in paragraphis designandis, qui contextim & uno ductu ibi leguntur. Quod quidem eo consilio, atque eo sine a me factum est, quia singillatim & discretim in veterum glossis, & juniorum interpretum commentariis citantur: & quia nescio quo modo juvanda memorie conferre videntur. Ut autem Notas priores a posterioribus secesserent, asteriscos posterioribus addimus. Multum enim interest, has non commisceri, quoniam in posterioribus interdum discedit a prioribus. His igitur fruere, & si quid hujusc laboris rædio a nobis omissum sit, benigne condona. Vale.